

Stichting Noordster terug op Scheveningen

Dr. Lelykade 156
2583 CN Den Haag
Email: info@sch236.nl
www.sch236.nl

Bestuursverslag 2019

Vastgesteld in de bestuursvergadering van 22 april 2020.

Algemeen

Het bestuur was in 2019 samengesteld als volgt:

- Mr H(enk) C. Grootveld, voorzitter
- H(enk) Groen, vicevoorzitter
- T(eun) van Dijk, secretaris
- M(artin) P. Mos, RA, RC, RBA, penningmeester
- N(ico) A. Buijs, lid (projectleider restauratie)
- W(out) Bruin, lid (ploegleider 'Graaiploeg')
- N(ico) Mos, 2^e penningmeester (sinds 27 november)

Het bestuur kwam in 2019 zeven keer bijeen, t.w. op 31 januari, 27 februari, 1 en 30 april, 13 augustus, 23 oktober en 27 november. Het bestuur werd per 27 november uitgebreid met de toetreding van Nico Mos, die als 2^e penningmeester in het bijzonder de donateurs administratie verzorgt.

RABO Bank **NL44 RABO** 0313 7937 78 t.n.v. Stichting (Museumlogger) Noordster
Kamer van Koophandel: Nr. 66971519; BTW NL856776269B01; RSIN 856776269; ANBI

Subsidies en donaties

Per ultimo 2019 bedroeg het aantal vaste donateurs 325. De minimale bijdrage is € 23,60 per jaar (ontleend aan SCH 236, het visserijnummer van de Noordster), maar er zijn ook (bedrijfs)donateurs die een hoger bedrag geven en zelfs de komma verplaatsen en € 236,-- overmaken. Iedere donateur krijgt een op naam gesteld 'monsterboekje' overeenkomstig het origineel zoals dat op de haringvisserij werd gebruikt. Daarnaast ontving de stichting ook in dit verslagjaar substantiële donaties. De Stichting Initiatief op Scheveningen (SIOS) kende in april een subsidie toe van 30.000 euro ten behoeve van het aanbrengen van de tuigage overeenkomstig het oorspronkelijke tuigplan uit 1950. Dankzij de zgn. publieksronde waarin de Noordster 59% van de stemmen kreeg, kwam daar nog eens 15% oftewel 4.500 euro bij. Op 11 april werd in Muzee Scheveningen de bijbehorende cheque aan bestuur en Graaiploeg uitgereikt. In oktober werd wederom van de SIOS een subsidie verkregen van 30.000 euro, ditmaal ten behoeve van de museale inrichting benedendeks. Ook dit bedrag werd nog eens met 25% verhoogd tot 37.500 euro, doordat het Noordsterproject in de publieksronde het hoogste aantal (nu 67%) van de stemmen verwierf. De bijbehorende cheque mocht in Muzee Scheveningen op 30 oktober in ontvangst worden genomen.

Substantiële bijdragen werden verder ontvangen c.q. toegekend door Rabobank regio Den Haag, Fonds 1818, Stichting van der Toorn, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Schevenings Steunfonds en rederij Willem van der Zwan en Zonen. Oud-vissers en vissersvrouwen collecteerden op 14 juni ten bate van de Noordster tijdens de vaartocht die jaarlijks door de Stichting Scheveningse Oud-vissers en Visserij (SOVV) voor Scheveningse oud-vissers en oud-medewerkers in aanverwante havenberoepen wordt georganiseerd.

Aanwinsten museale collectie

Ten behoeve van de inrichting van de aan boord te realiseren museale ruimte(n), zoals het voormalige tonnenruim en het vooronder, werden diverse objecten geschonken die betrekking hebben op de visserij. De erven van de gebroeders Maarten en Teun Pronk stelden meer dan vijftig voorwerpen ter beschikking, variërend van een afhaalmand met drie oren die gebruikt werd tijdens het haring kaken tot een origineel blikje melk uit de jaren vijftig en afkomstig van de SCH 186. Ook scheepstoebehooren voor op de brug zoals een kaartpasser, een medicijnkist met inhoud en een visserij almanak behoren tot de gift.

Schenkeningen werden verder verkregen van Arie Keus (een originele blazenpomp waarmee de blazen die de vleet drijvende hielden werden gevuld); de stichting VL 92 Balder (een beeldscherm om films af te spelen) en van Karel Pronk (een warleutel waarmee in de warbak de haring met zout werd vermengd).

Voor de inrichting bovendecks werd van Muzee Scheveningen voor onbepaalde tijd een gatzeil in bruikleen verkregen. Arjen Pronk schonk een originele winch, die vroeger aan boord werd gebruikt voor het hijs- en haalwerk; tijdens de trawlvisserij bij het uitzetten en binnenhalen van het trawl-net en bij de vleetvisserij voor het binnenhalen van de reep waaraan de vleet verbonden is.

Restauratiewerkzaamheden

Onder leiding van projectleider Nico Buijs en ploegleider Wout Bruin werd door de groep van ruim veertig vrijwilligers – de zgn. Graaiploeg – veel werk verzet met deskundige assistentie en onder professionele begeleiding van de firma Boeg Nautic, van wie bijzondere vermelding verdienen de medewerkers John Graaf, Rinus Vink en Arjan Visser.

Benedendeks

Benedendeks onderging het voormalige tonnenruim een volledige gedaanteverwisseling. Het oude buffet en de kombuis werden gedemonteerd en het afkomend materiaal in containers afgevoerd. Een nieuw 'kombuis' oftewel uitreikbuffet van waaruit hapjes en drankjes kunnen worden uitgegeven, kreeg een plek aan bakboordzijde naast de toegangstrap.

Deze ruimte werd voorzien van aanrecht, spoelbakken, opbergruimten en een koelkast. Onder leiding van vrijwilliger-leermeester houtbewerking Arie Plugge werd de scheepswand aan beide zijden voorzien van een houten betimmering (zgn. 'wêgers'), die inmiddels ook is geschilderd. Aan het plafond werd brandwerend zgn. 'Firetdoek' aangebracht dat vervolgens in de lengterichting werd bezet met houten latten.

Alle oude elektrische leidingen werden verwijderd en nieuwe met de nodige lichtpunten aangelegd onder professionele (bege)leiding van Jaap Teunissen en Erik Schijf.

In het vooronder werd een begin gemaakt met het aanbrengen van zes kooien met aan weerszijden een bank en eettafel in het midden teneinde deze ruimte geheel in de oorspronkelijke toestand terug te brengen. ROC-leerlingen waren hiermee enorm behulpzaam.

In de machine- of motorkamer werd overbodige apparatuur en oud leidingwerk verwijderd. De grote brandstofbunkers aan stuur- en bakboord werden gesloopt, zodat ruimte kon ontstaan voor de kombuis en de toekomstige filmruimte aan stuurboordzijde van de toegangstrap. De huidplaten in de motorkamer werden met een witte coating opgeknapt en de hoofdmotor werd op diverse aansluitingen nagelopen en van nieuwe balgen voorzien.

Bij het uitzoeken en verwijderen van vervallen elektrakabels werd dankbaar gebruik gemaakt van de professionele kennis van de bij Rederij Groen werkzame Hans van der Harst.

Bovendecks

Bovendecks werden de houten dekluike, die samen het voor een vleetlogger zo kenmerkende platte dekvormen, door leerlingen van ROC Mondriaan afgemaakt. De studenten leverden daarbij een knap staaltje van houtbewerking en (aankomend) vakmanschap. De luiken werden vervolgens door de Graaiploeg in de verf gezet van een zodanige kleur zwart dat het lijkt alsof ze zijn geteerd, zoals vroeger het geval was. Het eindresultaat mag er zijn: dertig luiken in twee strakke rijen evenwijdig aan elkaar, met in elk luik twee ringen die verdiept zijn aangebracht. Dit 'dekluikeproject' is een mooi voorbeeld van de geslaagde inzet van studenten van Mondriaan in het kader van de met ROC Mondriaan gesloten leerovereenkomst. In dit verband verdient vermelding dat de Stichting SCH 236 Noordster terug op Scheveningen officieel is erkend als 'leerbedrijf', met Peter Geneste en Arie Plugge als leermeesters. Het is een status waar de stichting trots op is!

Behalve de dekluike werden op het dek aan weerszijden de zgn. 'krebbs' geplaatst – de witgeschilderde houten vakken waarin tijdens het halen van de vleet de haring werd gestort om daarna te worden verwerkt. Het dek zelf werd van een kunststoflaag voorzien opdat het waterdicht is.

Ten behoeve van het aanbrengen van de tuigage werd op 10 mei de achtermast en op 23 mei de voormast geplaatst. Beide masten, die volledig werden gesponsord door Globaltic Marine en in december 2018 met de Aurora-G van rederij Groen vanuit Gdynia in Polen naar Scheveningen werden gebracht, werden in de bekende roodbruine 'loggerkleur' geschilderd. Het bovenste gedeelte van de mast, oftewel de 'steng' waaraan ook de toplichten zullen worden bevestigd, werd spierwit. De knop op het topje van de mast, beter bekend als de kloot, werd blinkend goud geschilderd. Naar verluidt was dat bij rederij J.J. van der Toorn gebruikelijk als teken dat het schip was afbetaald en vrij van hypotheek was.

De plaatsing van de voormast op 23 mei had een feestelijk karakter omdat het een historisch moment is in de restauratiegeschiedenis van de Noordster, die nu haar oorspronkelijke masten terugkreeg. Wethouder Boudewijn Revis verrichtte een symbolische handeling door het hijsen van een vismand in de voorstag 'ten teken dat de Noordster vissende is'.

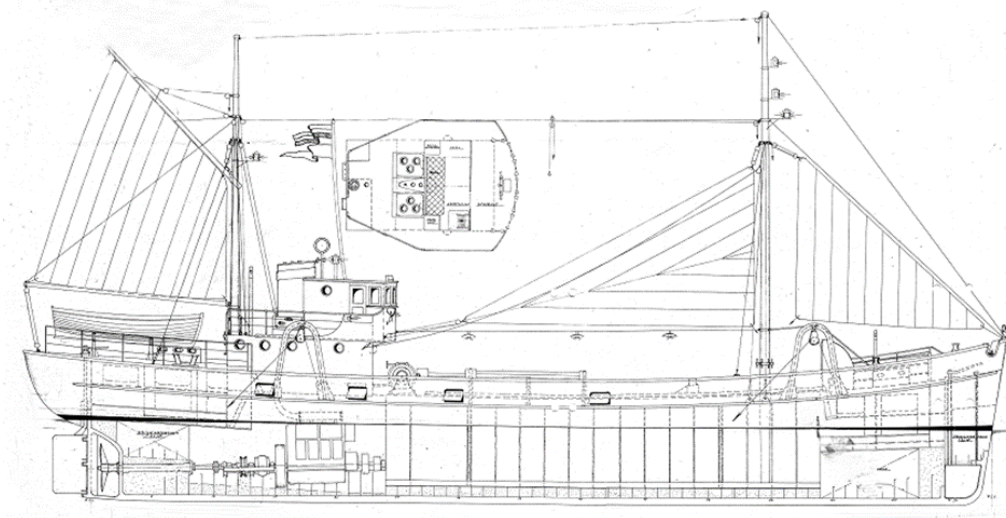
Het was ook een symbolische gebeurtenis omdat het in mei precies zeventig jaar geleden was dat de Sleephelling Maatschappij Scheveningen begon met de bouw (bouwnummer 34) van de Noordster.

Een belangrijke gedaanteverandering onderging het achterdek. De in de jaren zeventig aangebrachte dichte verschansing op het achterdek werd vervangen door het oorspronkelijke hekwerk, dat destijds voor de Noordster met haar 'campagnedek' zo karakteristiek was. Het dekhuis (de 'koelkast') werd tot de oorspronkelijke lengte teruggebracht om weer plaats te

gaan bieden aan de kombuis die zich daar vroeger bevond. Het achterdek werd voorzien van een koekoek met patrijspooten, waardoor weer licht en lucht kan toetreden tot het achteronder.

Verder werd op het achterdek een kwadrant geplaatst, dat is een onderdeel van de roerconstructie waarlangs vanaf het stuurwiel op de brug de roerkettingen lopen en die is bevestigd op de roerkoning; de verticale stalen stang die de verbinding met het roer vormt. Op het achterdek zal uiteindelijk ook een reddingboot worden geplaatst – het bestuur is daarnaar op zoek. In de herfst kreeg de Noordster haar oorspronkelijke tuigage terug. Stagen tussen de masten, een voor- en achterstag en stalen want aan weerszijden van beide masten. Het alles geheel overeenkomstig het oorspronkelijke tuigplan uit 1950. De tuigage werd geleverd en aangebracht door Handelsmaatschappij Maritiem, die een deel sponsorde. Met deze tuigage kreeg de Noordster weer het oude vertrouwde silhouet van een vleetlogger terug.

Zijaanzicht Noordster met tuigplan]

Huisvljijt door ‘werkers aan de wal’

Behalve aan boord, werd ook het nodige aan de wal verricht. Graaiploeglid Gerrit Rog maakte in zijn garage een net (een van de ruim honderd die een vleet doorgaans telde) van 28 meter lang en ruim 13 meter diep. Verder een kluismat (ter bescherming van de reep die door het kluisgat van het voorschip loopt), een blazennet (dat over de op het voorschip opgeslagen blazen werd gespannen om overboord raken te voorkomen), een vinkenet en een winchnet (om te voorkomen dat bij het binnenhalen van de vleet de haring achter de winch terecht komt).

In het ‘Geuzenhonk’ begon een voor een groot deel uit leden van de Graaiploeg bestaande ‘knutselclub’ met het bouwen van een scheepsmodel van de Noordster. Tot in het kleinste detail wordt de logger nagebouwd. Met zijn flinke afmetingen van 210 cm lang, 30 cm breed en een masthoogte van 102 cm leent het model zich voortreffelijk om te laten zien hoe de logger er anno 1950 uitzag, hoe de visserij in zijn werk ging en wat zich allemaal aan dek bevond.

Bijzondere evenementen & activiteiten

Ook dit jaar waren er tussen de restauratie werkzaamheden door een paar bijzondere gelegenheden.

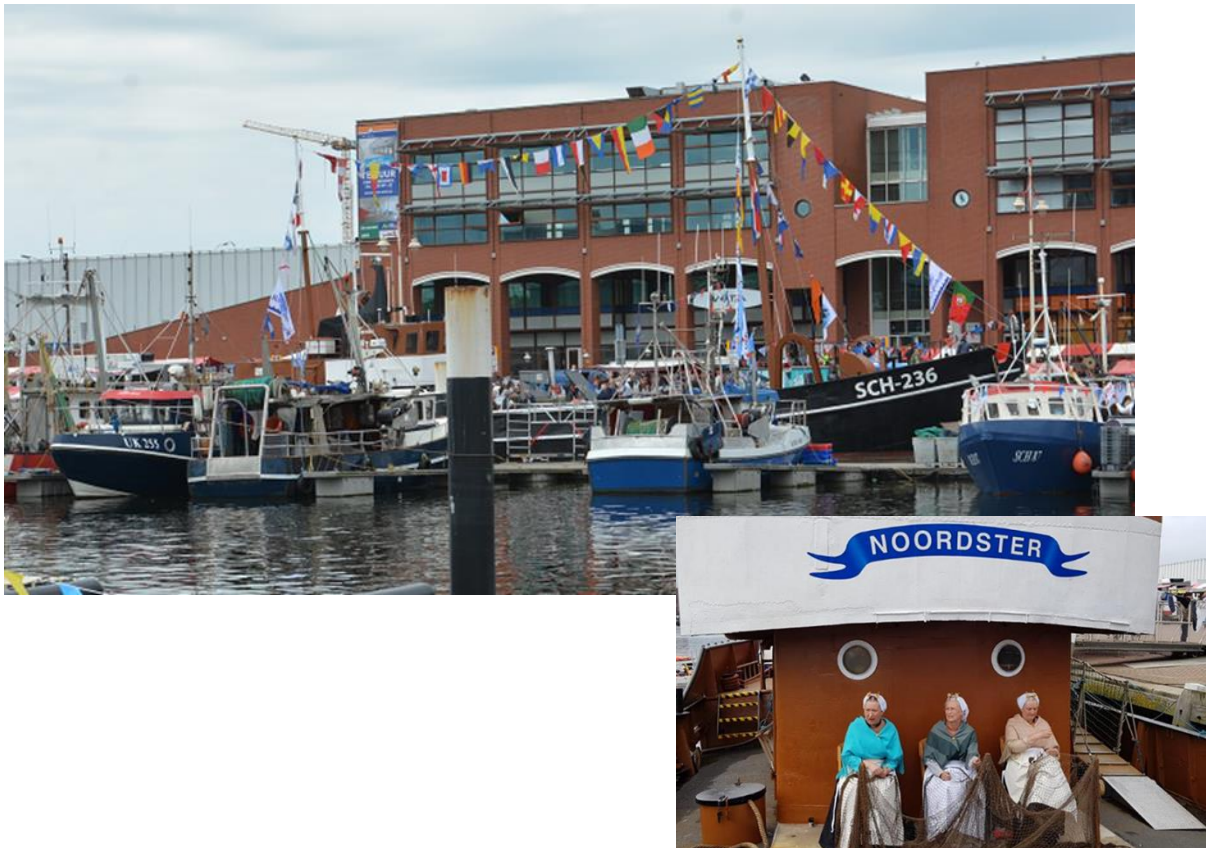
Tijdens *Vlaggetjesdag* 12 juni ging de Noordster niet zoals vorig jaar buitengaats, maar bleef de logger rijk bevlagd, met hagelwit geverfde krebbes

en een vers ‘geteerd’ dek aan de kant – met een informatiestand op de kade - om van 10.00 tot 17.00 uur open huis te zijn voor alle bezoekers van Vlaggetjesdag.

Ruim 1.500 bezoekers kwamen aan boord een kijkje nemen en lieten zich door leden van de Graaiploeg voorlichten over de stand van de restauratie, de vroegere visserij en het leven van

de visserman aan boord. Veel bekijks ook kregen de drie boetsters die voor de brug in Scheveningse dracht en gewapend met boetnaald en prop een vleetnet zaten te herstellen.

‘Hoofdvrouw’ Diny Pronk leerde de aan weerszijden van haar zittende leerling boetsters Coby Grootveld en Jacqueline Toet de kneepjes van het boetstervak en vertelde de bezoekers onder welke armoedige omstandigheden de boetster in vroeger dagen haar schamele brood verdiende.

Ook tijdens de ‘Sail op Scheveningen’, die van 20 t/m 23 juni werd gehouden, hield de nog altijd fraai gepavoiseerde Noordster ‘open schip’. Maar liefst zo’n 4.000 bezoekers werden in die paar dagen aan boord verwelkomd en rondgeleid. De Noordster sprak velen bijzonder aan, want de eenvoud van de bescheiden haringlogger vormde een indrukwekkend contrast met de majestueuze verschijning en grandeur van de *tall ships*.

Op zaterdag 23 juni was de Noordster tijdens de *Scheveningse Dag* in Muzee Scheveningen vertegenwoordigd met een mooi ingerichte kraam, die werd bemand door de Graaiploegleden Cor van der Toorn en Simon Pronk. Met hun enthousiaste verhalen over de Noordster werven zij tien donateurs.

Op 27 juni werd speciaal voor alle donateurs een *Donateursmiddag* aan boord gehouden. Op een zonovergoten dek gingen kibbelingen, haring en mosselen rond, gesponsord door Tim

Damen van Vispaleis Scheveningen en Johan Pronk van vishandel Albatros Johannes. Alle aanwezige donateurs werden door de bestuursvoorzitter bedankt voor hun onmisbare financiële en feitelijke steun.

Op 5 juli werd tijdens de laatste werkbijeenkomst van de Graaiploeg voor de zomervakantie het voorjaarseizoen afgesloten met een feestelijke bijeenkomst waarop leermeester Arie Plugge een door hem vervaardigd houten naambord aanbood met in uitgesneden letters de naam 'Noordster'. Het bord kreeg een passende plek voor de kombuis.

Een aan de Stichting Initiatief op Scheveningen (SIOS) gelieerde delegatie van de Europese Unie bezocht op 9 oktober de Noordster om zich een beeld te vormen hoe Europees (en Haags) geld via SIOS in de restauratie geïnvesteerd wordt.

Op 29 oktober brachten 78 leerlingen van klas 4 Havo van het Christelijk Lyceum Delft na een rondleiding in Muzee Scheveningen een bezoek aan de Noordster. Zij deden dit in het kader van een educatieve ochtend met als thema 'Het culturele erfgoed van Scheveningen en de visserij'. Verdeeld in vier groepen werden zij aan boord rondgeleid en voorgelicht over de wijze waarop vroeger de visserij werd beoefend en hoe het leven was aan boord. Het bezoek was daarmee een goede *pilot* voor toekomstige schoolbezoeken in het kader van de educatie. Dat geldt ook voor het bezoek dat dertig studenten van de TU Delft aan de Noordster brachten.

Noordster 70 jaar!

15 december was een bijzondere dag. Toen was het precies 70 jaar geleden dat het casco van de Noordster van de Scheveningse sleepheiling van stapel liep. Deze zeventigste verjaardag werd op 6 december aan boord gevierd met een *'bouweteelt- of stapelloopborrel'*.

Bij die gelegenheid werd de derde editie van het 'Lied van de Noordster' ten gehore gebracht naar de tekst van Hendrik Havenaar en op de vaste melodie van My Bonny is over the Ocean"

Het lied van de Noordster – III

1. *Hij stamt uit de vijftiger jaren
En voer met de vleet en de trol.
Heeft altijd fortuinlijk gevaren
Met haring en vis telkens vol.*

3. *De handen die gaan uit de mouwen
De Noordster ligt hier voor ons klaar.
Om in d'oude staat terug te bouwen
't wordt Graaitijd, dus optuigen maar!*

*Refrein:
Hier ligt de Noordster
De logger die jarenlang haring ving.
Da's onze Noordster
Het vlaggeschip van Schevening!*

(refrein: hier ligt de Noordster)

2. *Zeventig jaren geleden
Is hij te water gegaan.
Er volgde een roemrijk verleden
En wat een geluk: bleef bestaan!*

4. *Op Vlaggetjesdag gaan we open
De vlaggen gaan feest'lijk in 't want.
Het dek vol met volk op de stopen
De Noordster is ons mooiste pand!*

(refrein: hier ligt de Noordster)

(refrein: hier ligt de Noordster)

Nico Mos en Bert van der Toorn – beiden lid van de Graai ploeg en overigens bezig met een boek over de vleetvisserij 1945-1970 – boden ten behoeve van de museale collectie een ingelijst verslag aan van de tewaterlating op 15 december 1949. Het verslag werd op 15 december 2019 met een Feesteditie van het Praairapport rondgezonden. De feestelijke bijeenkomst werd gesponsord door Rederij Groen, Lunch & diner café Zarautz en Marcel de Zoete, alias de Zingende Slager, die sfeervolle liedjes ten gehore bracht. De bijeenkomst werd door de bestuursvoorzitter naar oud Schevenings gebruik afgesloten met een 'uitboezeming op dichtmaat', waarin iedereen die op welke wijze dan ook meewerkt aan de restauratie van de Noordster werd bedankt. Daarna werd de feestverlichting ontstoken waarmee de Noordster evenals de schepen in de jachthaven tot na Nieuwjaarsdag de haven een sfeervol aanzien gaf.

Uitboezeming op dichtmaat

1. *'t Jaar heeft haast zijn loop volbracht
't Nieuwjaar blinkt ons tegen.
De Noordster ligt hier als een pracht
In volle hoop op zegen.*
2. *Met dek hersteld en ook nieuw want
En achterdek weer zichtbaar
Ligt Scheev'nings trots hier aan de kant
Een mooi begin van 't Nieuwjaar!*
3. *Vooronder, brug en achterin
't moet allemaal nog komen.
Het tonnenruim maakt een nieuw begin
Door de visserij te tonen.*
4. *'t Bestuur dankt ieder voor zijn werk
Door arbeid, sponsoring en donatie.
Uw inzet maakt de Noordster sterk:
Da's een bijzondere prestatie.*
5. *Hef dan het glas
Op onze Noordster: zij's zeventig jaar!
Maar ook – denk niet dat ik 't vergeten was
Op de goede samenwerking met elkaar!*

Publiciteit

Op www.sch.236.nl is alle informatie over het restauratieproject te vinden. De site wordt bijgehouden door vrijwilliger Hans Boin. Over de voortgang van het project werden de donateurs per email geïnformeerd met het eens in de twee maanden verschijnend en door de bestuursvoorzitter geschreven 'Praairapport' (No. 8-13). Daarnaast schreef hij zes keer 'n Roopje van de Noordster' (No. 8-13) in de tweemaandelijks wijkkrant voor Scheveningen-dorp 'De Klinker'. Het 'roopje' werd in enigszins bewerkte vorm ook opgenomen in het vier keer per jaar verschijnende blad 'Rond de Haven' van de Bewonersorganisatie Havenkwartier (BOH). Daarnaast kreeg de Noordster ook aandacht in de pers, zoals in *De Scheveningsche Courant* (17 april, 29 mei, 12 juni, 2 en 9 oktober, 6 november en 18 december), *De Scheveninger* (12 maart, 16 april, 1 oktober en 5 november) en *Stadsdeelkrant Scheveningen* (maart). Marleen van Staalduinen nam verscheidene afleveringen op in het *Stadsdeeljournaal Scheveningen*. Het restauratieproces werd en wordt voortdurend vastgelegd door foto's en filmopnamen. Studio Slateboard Video & Multimedia Productions maakte (in opdracht en voor rekening van de Stichting Van der Toorn) opnamen voor een professionele documentaire over de gehele restauratie.

Dankwoord

De uitvoering van de restauratie kan niet zonder vrijwilligers. Het bestuur dankt hen bijzonder voor hun enthousiaste inzet in het afgelopen jaar.

Graaiploeg:

Rinus Aandewiel
Cor Batenburg
Cees Bal
Koos den Dulk
Teun den Dulk
Kees Gielbert
Nico Graaf
Gerrit de Graaf
Erik Groen
Frans de Groot
Geert Gunneweg
Chiel Guijt
Dik Guijt

Piet Guijt, Willem Guijt, Hendrik den Heijer, Cees de Jager, Klaar Kulk, Mink Kuijt, Nico Letsch, Leen van der Plas, Simon Pronk, Piet Regeer, Maarten Roeleveld, Gerrit Rog, Chiel de Ruiter, Frank de Ruiter, Arie Schaap, Cees Schaap, Dik Schaap, Leen Spaans, Hans Spiering, Aad Taal, Ab Taal, Jaap Teunissen, Arie Toet, Cor van der Toorn, Bert van der Toorn, Frits Turfboer, Rinus Vink, Eduard IJzendoorn

Leermeesters: Peter Geneste, Arie Plugge

Catering:

Ine Buijs
Toos Plug
Hanneke de Ruiter
Gerry Verheul
Marianne Visser

Webmaster: Hans Boin

Museale inrichting:

Christian Bal

Voor de uitvoering van het restauratieproject is financiële of feitelijke steun onmisbaar. Veel dank aan alle donateurs en instellingen en bedrijven die in het verslagjaar een financiële bijdrage hebben gegeven of anderszins door levering van materialen, drank en spijzen hebben gesponsord (in alfabetische volgorde):

Boeg Nautic, Fonds 1818, Gemeente Den Haag, Globaltic Marine (Gdynia, Polen), Handelmaatschappij Maritiem, Jotun verf (Spijkenisse), Marcel de Zoete, alias De Zingende Slager, Muzee Scheveningen, Prins Bernhard Cultuurfonds, Rabobank Regio Den Haag, Rederij Groen, ROC Mondriaan, Scheveningse oud-vissers en vissersvrouwen vaartocht SOVV, Stichting Initiatief Op Scheveningen (SIOS) én alle stemmers in de publieksronden, Stichting Schevenings Steunfonds, Stichting Van der Toorn, Vishandel Albatros Johannes, Vispaleis Scheveningen, Zarautz, lunch- en dinercafé, Rederij W. van der Zwan & Zn.

Dankzij ieders helpende hand ligt een mooie Noordster aan de kant!

Mr. H.C. Grootveld, bestuursvoorzitter

RABO Bank **NL44 RABO** 0313 7937 78 t.n.v. Stichting (Museumlogger) Noordster
Kamer van Koophandel: Nr. 66971519; BTW NL856776269B01; RSIN 856776269; ANBI